

'มมส.' เปิดเวทีถกผลกระทบ โครงการพลังไฟฟ้า'แม่โขง' หาแนวทาง-ปรับวิถีชีวิตคนริมน้ำ

รายงาน

ชวงปลายเดือนมกราคมที่ผ่านมา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มมส.) ร่วมกับกรมทรัพยากรน้ำ เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ครั้งที่ 2 โครงการศึกษาผลกระทบและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนจากโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธาน ประจำปีงบประมาณ 2559 ที่ห้องประชุมอาคารสโมสรบุคลากร มมส. ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม มีผู้แทนเครือข่ายภาคประชาชนลุ่มน้ำโขง 8 จังหวัด คือ เชียงราย เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และผู้แทนหน่วยงานราชการ เข้าร่วมรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหลายๆ เรื่อง

นวลละออง วงศ์พิณีจิวโรดม ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการลุ่มน้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำ กล่าวว่า กรมทรัพยากรน้ำตระหนักถึงความกังวลของภาคประชาชน ตั้งแต่เริ่มสร้างเขื่อนไซยะบุรี ของ สปป.ลาว ซึ่งเป็นเขื่อนแรกบนลำน้ำโขงสายประธาน กรมทรัพยากรน้ำจึงสนับสนุนงบประมาณทำการศึกษาผลกระทบ และติดตามตรวจสอบ

ผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนจากโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธาน โดย มมส.เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาผลกระทบด้านอุทกวิทยา และการดักตะกอน การเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ และแนวการกัดเซาะของตลิ่ง ด้านคุณภาพน้ำ ด้านชีวภาพและระบบนิเวศวิทยาในแม่น้ำโขง เศรษฐกิจ สังคม และการบริการของระบบนิเวศ กายภาพ ชีวภาพ การประมง สิ่งแวดล้อม

"การศึกษาครั้งนี้ได้คัดกรองพื้นที่จังหวัดริมฝั่งแม่น้ำโขงที่คาดว่าจะแนวโน้มความเสี่ยงสูงต่อผลกระทบ คือ เชียงราย เลย หนองคาย และบึงกาฬ โดยการศึกษาเสร็จ

สิ้นแล้ว และนำผลการศึกษามาเสนอต่อเวทีนี้ เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากภาคประชาชน และหารือแนวทางการปรับตัวของชุมชนในเบื้องต้นต่อผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต" ผอ.นวลละอองกล่าว

ด้าน **ผศ.ดร.ยรรยงค์ อินทร์ม่วง** คณบดีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มมส. เปิดเผยผลการ

ศึกษาเชิงลึกเบื้องต้น มีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำ ความเร็วของกระแสน้ำ จากการกั้นเขื่อนเหนือประเทศไทยขึ้นไปในลาวและจีน เช่น ระดับน้ำที่สูงขึ้น จะทำให้หาดทรายจอมมณี จ.หนองคาย หายไป รวมถึง

ประเพณีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องจะสูญหายไปด้วย ส่วนข้อดีของระดับน้ำที่สูงขึ้น คือ สามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก การสัญจรทางน้ำ รวมถึงปัญหาขาดแคลนน้ำผลิตประปาของบางจังหวัดในช่วงฤดูแล้งจะหมดไป ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากระดับน้ำที่เพิ่มขึ้นและคงที่จึงขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของรัฐบาลไทย

“จะเกิดน้ำกัดเซาะตลิ่งจากกระแสตามภูมิฐานของลำน้ำ โดยพบการกัดเซาะมากในพื้นที่ อ.เชียงของ จ.เชียงราย, อ.เชียงคาน จ.เลย, อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย และ อ.เมืองบึงกาฬบางส่วน รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ มีการกัดเซาะปีละประมาณ 1 เมตร ขณะเดียวกันมีการขุดของพื้นที่เพิ่มขึ้นมาก ส่วนมากใน จ.อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ส่วนเกษตรริมฝั่งแม่น้ำโขง จ.เชียงราย เลย หนองคาย มีการทำเกษตรริมตลิ่งมาก ส่วนใหญ่ปลูกไผ่รับประทานในครัวเรือน มีมูลค่าไม่มาก เมื่อระดับน้ำเพิ่มขึ้นชาวบ้านจะทำเกษตรและเลี้ยงสัตว์ริมตลิ่งยากขึ้น ด้านการท่องเที่ยวและการเดินเรือ พบกิจกรรมเดินเรือและท่องเที่ยวทางน้ำเพิ่มขึ้น เช่น เส้นทางเดินเรือจาก อ.เชียงของ ไปหลวงพระบาง ผัง สปป.ลาว สามารถทำได้ทุกวัน สำหรับเรื่องสัตว์น้ำและปริมาณปลา ยังไม่สามารถสรุปชัดเจนได้ เนื่องจากบางชนิดลดลง บางชนิดเพิ่มขึ้น เช่น ลูกปลาจากทะเลสาบเขมรเพิ่มขึ้น แต่พบการปลูก

กล้วยที่ใช้สารเคมีมากทั้งฝั่งไทยและลาวตอนบน เมื่อมีการชะล้างลงมา เป็นปัจจัยทำให้จำนวนลูกปลาลดลง”

ผศ.ดร.ยรรยงค์กล่าว

บุญนาถ จอมธรรม ประธานเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จ.เชียงราย บอกว่าอยากให้มีการศึกษาอย่างละเอียดและมีเวทีแสดงข้อมูลแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบ่อยๆ เพราะปัจจุบันภาคประชาชนมีข้อมูลน้อยมาก จึงวิตกกังวลต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

อยากให้ความจริงจังในการเปิดเผยข้อมูลระหว่างรัฐกับรัฐ และระหว่างรัฐกับประชาชน

“ภาคประชาชนทุกกลุ่มเต็มใจ ถ่ายทอดข้อมูลไปสู่ภาครัฐ สำหรับไปใช้ประกอบการศึกษาและเผยแพร่ เพื่อให้ประชาชนริมน้ำโขงมีความพร้อมในการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขเหมือนในอดีต” บุญนาถกล่าว

ผศ.ดร.ยรรยงค์กล่าวทิ้งท้ายว่า ผลการศึกษาที่มีข้อดีข้อเสีย ประชาชนพื้นที่ริมแม่น้ำโขงบางส่วนอาจต้องปรับตัว เช่น ด้านการเกษตร การประมง เป็นต้น หรือแม้แต่ด้านการท่องเที่ยวที่ขยายตลาดอาจจะหายไป เพราะมีน้ำตลอดปี อาจต้องปรับตัวด้านธุรกิจ ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ทำการศึกษามาทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และชลศาสตร์ ถือเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น สามารถอ้างอิงได้ สิ่งที่ประชาชนต้องการคืออยากให้รัฐบาลจัดทำระบบเตือนภัยระดับน้ำอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องของกรมทรัพยากรน้ำที่ต้องไปดำเนินการต่อ หรือหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร

สุคนธ์ทิพย์ กำธรเจริญ